

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף יח

למדנו אתמול: רב אשי הסתפק האם טמא שנזר נזירות צריך לגלח את שערו ביום השביעי או לא?

ת"ש וטמא ראש נזרו: נאמר "יְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפִתְעָ פְּתָאם וְטָמֵא רֹאשׁ נְזָרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בְּיוֹם טְהָרְתּוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַחְנוּ" הפסוק מדבר על נזיר טהור שנטמא (כי בהמשך כתוב "וְהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים [של הנזירות הטהורה בתחילה] יִפְלוּ כִּי טָמֵא נְזָרוֹ"), והוא בא לפטור 'נזיר בקבר' -טמא שנזר- שאינו טעון גילוח וקרבת ביום השביעי. והסיבה שהפסוק צריך למעט אותו כי 'והלא דברים קל וחומר' וכו' היה מקום לומר קל וחומר שאם טהור שנטמא מגלח ודאי שטמא שנזר יגלח. מבריייתא זו מוכח שטמא שנזר אינו צריך לגלח ביום השביעי לטהרתו.

*

מאן תנא הא דתנו רבנן וכו': מיהו התנא הסובר שטמא שנזר - יום השביעי שלו (לאחר שטבל ונטהר) עולה לו למנין הנזירות החדשה, ואילו נזיר טהור שנטמא - יום השביעי שלו (לאחר שטבל ונטהר) לא עולה לו למנין הנזירות החדשה? זהו רבי. כי נחלקו רבי ורבי יוסי ברבי יהודה האם טהור שנטמא הנזירות החדשה שלו מתחילה להימנות מהיום השביעי או מהיום השמיני. כדלהלן:

מאי רבי ומאי רבי יוסי ברבי יהודה? דתניא וכו': נאמר "יְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפִתְעָ פְּתָאם וְטָמֵא רֹאשׁ נְזָרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בְּיוֹם טְהָרְתּוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַחְנוּ. וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יְבֵא שְׁתֵּי תַרְסִים.. וְעָשָׂה הַבֶּהֱן אֶחָד לְחֻטָּאת וְאֶחָד לְעֵלָה וְכִפָּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַכֹּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בְּיוֹם הַהוּא". כלומר גילוח השער נעשה ביום השביעי, הבאת הקרבנות נעשית ביום השמיני, והנזירות החדשה (וקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ) מתחילה מ'ביום ההוא'.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

לדעת רבי 'בַּיּוֹם הַהוּא' = הוא היום השמיני שבו דיבר הפסוק. לדעת רבי יוסי ברבי יהודה 'בַּיּוֹם הַהוּא' = יום השביעי שבו גילח את שערו.

והא דתנן נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן אחד: התנא הזה הוא רבי יוסי ברבי יהודה הסובר שיום השביעי עולה לו מן המנין, ולכן כאשר הוא נטהר ביום השביעי לאחר הזאה וטבילה - מיד מתחילה לו הנזירות השניה, וכאשר נטמא שוב באותו היום זו טומאה חדשה, אך אינו מביא קרבן על הטומאה הראשונה כי עדיין לא הגיעה השעה שלו להתחייב בקרבן - שהיא ביום השמיני. וכאשר בסוף שבעת ימי הטומאה השניים שוב נטמא ביום השביעי לאחר שנטהר, הוא עדיין חייב רק קרבן אחד שאותו יביא כאשר ישאר טהור ביום השמיני.

אבל לדעת רבי שיום השביעי אינו עולה לו מן המנין - הרי כאשר נטמא ביום השביעי הוא ממשיך להיות טמא בטומאה אחת ארוכה, כי עדיין לא התחילה הנזירות החדשה. ואילו אם נטמא ביום השמיני (קודם שהביא קרבנותיו), הרי עליו להביא קרבן על הנזירות הראשונה, משום שכבר היה ראוי להביא קרבן רגע אחד והוא מתחייב בו.

מאי טעמא דרבי: הגמרא מבארת את המחלוקת:

לדעת רבי נאמר **'וְכִפֹּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רִאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא'** קודם כל יש לו כפרה בהבאת קרבנותיו ביום השמיני, ולאחר מכן הוא מקדש את ראשו בנזירות החדשה. לדעת רבי יוסי ברבי יהודה המילים **'בַּיּוֹם הַהוּא'** מיותרות (כי כבר נאמר לפני כן שמדובר ביום השמיני) והן באות ללמד שמקדש את ראשו ביום השביעי.

ורבי נמי וכו': ורבי לומד מהמילים המיותרות **'בַּיּוֹם הַהוּא'** שביום השמיני הוא מונה נזירות חדשה אפילו קודם שיקריב את קרבנותיו (ולכן אם נטמא קודם להבאת הקרבנות כבר מונה נזירות חדשה).

ורב חסדא, מאי דוחקיה וכו' לוקמיה כגון דנטמא דחציא בליל שמיני (כגירסת תוס'): מדוע רב חסדא נדחק להעמיד את המשנה 'נזיר שנטמא טומאות הרבה' הנ"ל כרבי יוסי ברבי יהודה, ולא כרבי. והרי אפשר להעמידה כרבי: במקרה שהוא נטמא בליל שמיני, שאז כבר הגיע היום השמיני שלו וכבר מתחילה הנזירות החדשה אפילו קודם הקרבנות כנ"ל, אך מאידך עדיין אין זה הזמן הראוי לקרבן (כי קרבנות קרבים רק ביום) ולכן בסוף יביא רק קרבן אחד. ומכך שרב חסדא לא מעמיד כן - יש הוכחה שרבי סובר

'לילה לאו מחוסר זמן' לקרבן! כלומר ודאי שאי אפשר להקריב קרבן בלילה, אך רבי סובר שלענין להתחייב בקרבן 'לילה לאו מחוסר זמן' ולכן הוא כבר התחייב בו (תוס').

דחיה: אמר רב אדא בר אבהו: רב חסדא לא העמיד כן לא בגלל שרבי סובר 'לילה לאו מחוסר זמן', אלא בגלל שממה-נפשך אי אפשר להעמיד כרבי. כי אם 'לילה מחוסר זמן' - אם כן גם הנזירות מתחילה רק מהבוקר ולא מהלילה, מכיון שהנזירות תלויה בזמן הקרבן כי כתוב "וְכִפֹּר (עָלָיו) מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ) וְקָדַשׁ (אֶת) רִאשׁוֹ בַיּוֹם (הַהוּא)" זמן קידוש הנזירות הוא בזמן כפרת הקרבנות, ואז זו נזירות אחת ארוכה שיש עליה רק קרבן אחד. ואם 'לילה לאו מחוסר זמן' - הנזירות התחילה מהערב, אם כן גם הקרבן כבר נתחייב מהערב כנ"ל.

*

[כך היא הג' לדעת תוס' והמפרש עיי"ש, וראה גם פי' הרא"ש]: **גופא תנו רבנן נטמא בשביעי וחדר ונטמא בשביעי וכו'**: נזיר שנטמא, והתחיל לטהר את עצמו שבעה ימים, וביום השביעי לטהרתו שוב נטמא, ושוב חזר ונטמא ביום השביעי לטהרתו השניה, מביא רק קרבן טומאה אחד, כיון שנטמא לפני היום השמיני שהוא הזמן הראוי להביא קרבנותיו, ולכן מביא קרבן אחד על הרבה טומאות. אבל אם נטמא בשמיני ושוב חזר ונטמא בשמיני, עליו להביא קרבן על כל טומאה וטומאה, כיון שנטמא לאחר שכבר חל עליו חיוב להביא קרבן. ויכול להתחיל ולמנות את נזירותו מיד כשנטמא ביום השביעי שאז חלה עליו נזירות טהרה, דברי רבי אליעזר.

וחכמים אומרים - מביא קרבן אחד על הרבה טומאות, לפי שלא חלה עליו נזירות טהרה עד שיביא את קרבן חטאתו, אבל אם הביא את חטאתו על טומאתו הראשונה ושוב נטמא והביא חטאת על טומאתו השניה ושוב נטמא, מביא קרבן על כל טומאה וטומאה.

הביא חטאתו ולא הביא אשמו, מונה: וכן סוברים חכמים שאם הביא את קרבן חטאתו ולא הביא את קרבן אשמו, מתחיל למנות נזירות טהרה משעה שהביא את חטאתו.

ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר - שלא חלה עליו נזירות טהרה עד שיביא גם את חטאתו וגם את אשמו.

בשלמא לרבי אליעזר: שיטת רבי אליעזר הסובר שביום השביעי חלה עליו נזירות טהרה מובנת, לפי שנאמר "וּבְיָוִם הַשְּׁמִינִי יָבֵא שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֶל הַפֶּה" וגו' וְקִדַּשׁ אֶת רֵאשׁוֹ בְּיָוִם הַהוּא", לכאורה המילים "בְּיָוִם הַהוּא" מיותרות, שהרי שהפסוק עוסק ביום השמיני ומובן שהוא מקדש את ראשו "ביום ההוא", אלא זה בא לרבות שכבר ביום השביעי (שהוא יום לפני היום השמיני הראוי להביא קרבנותיו) כבר חלה עליו נזירות טהרה למרות שעדיין לא הביא את קרבנותיו.

ורבנן: וגם שיטת חכמים הסוברים שלא חלה עליו נזירות טהרה עד שיביא את קרבן חטאתו מובנת, לפי שהם דורשים מהפסוק הנ"ל שהמילים "ביום ההוא" באו לרבות שיכול להתחיל נזירות טהרה משעה שהביא את חטאתו אפילו שלא הביא את אשמו.

אלא רבי ישמעאל: אבל שיטת רבי ישמעאל שלא חלה עליו נזירות טהרה עד שיביא גם את חטאתו וגם את אשמו לא מובנת, שא"כ מה המילים "ביום ההוא" באות ללמד אותנו?

אמר לך: רבי ישמעאל יתרץ שהמילים "ביום ההוא" באו ללמדנו שמתחיל למנות נזירות טהרה אפילו שעדיין לא הביא את עולתו.

ורבנן עונים לרבי ישמעאל, שאין צורך ללמדנו שיכול להתחיל נזירות טהרה ללא הקרבת עולתו, לפי שקרבן עולה הוא דורון בעלמא, כלומר שהעולה היא מתנה למלך (= הקב"ה) ואינה באה לכפרה, ולכן אינה מעכבת את התחלת נזירות הטהרה.

מאי טעמייהו דרבנן? דתניא וכו': נאמר "וְהִזִּיר לַיהוָה אֶת יָמֵי כְדָוֹ וְהִבִּיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאִשָּׁם", פסוק זה בא ללמדנו שאין הבאת אשם נזיר מעכבת אותו מלהתחיל למנות נזירות טהרה, לפי שהיה מקום לחשוב שזה כן מעכב, כמו שמצאנו שכל האשמות שבתורה מעכבות את הכפרה או שמעכבות מלאכול בקדשים, לכן נאמר בפסוק זה קודם "והזיר" ואח"כ "והביא" ללמדנו שיכול להתחיל למנות את נזירות הטהרה לפני שמביא את האשם.

רבי ישמעאל וכו': ורבי ישמעאל דורש את הפסוק - "והזיר" והביא", מתי הוא יכול להתחיל למנות את נזירות הטהרה? רק לאחר שכבר הביא את אשמו!